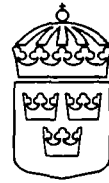

Försvarsutskottets yttrande

1993/94:FöU9y

Kompletteringspropositionen

1993/94
FöU9y

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 3 maj 1994 beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att senast den 19 maj 1994 avge yttrande över proposition 1993/94:150 (kompletteringspropositionen) jämte eventuella motioner såvitt propositionen och motionerna rör försvarsutskottets beredningsområde.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1993/94:150 bilaga 1 att riksdagen godkänner det som regeringen förordat om redovisning av nettoinkomsterna från utförsäljning av olja ur de statliga beredskapslagren.

Regeringen anför härvid att den i proposition 1993/94:141 lagt fram förslag om att den statliga beredskapslagringen av olja hos Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) skall upphöra och lagren avvecklas fram till år 1999. Nettoinkomsterna från oljeutförsäljningen har i enlighet med riksdagens tidigare beslut hittills använts för totalförsvarsändamål. En total utförsäljning innebär dock att nettoinkomsterna blir avsevärt större än vad som tidigare bedömts. Mot bakgrund av det statsfinansiella läget bör enligt regeringen de merinkomster som följer av en total utförsäljning jämfört med tidigare planering tillgodogöras statsbudgeten. Budgetförstärkningen kan enligt regeringen beräknas uppgå till minst 500 miljoner kronor vid utförsäljningens slut.

Motionerna

I motion Fi30 (s partimotion) föreslås att riksdagen beslutar om besparingar på ytterligare 6,5 miljarder kronor för budgetåret 1994/95. Motionärerna anser, utan att framföra särskilt yrkande, att kostnaderna för försvaret skall minskas med 1 miljard kronor som en del av denna besparing.

I motion Fi32 (v partimotion) redovisas besparingar i förhållande till regeringens budgetförslag för budgetåret 1994/95 på 13,1 miljarder kronor. Motionärerna anser, utan att framföra särskilt yrkande, att kostnaderna för försvaret skall minskas med 3,7 miljarder kronor som en del av denna besparing.

Besparingar inom Försvarsmakten

I motion Fi30 (s partimotion) föreslås besparingar inom Försvarsmakten på 1 miljard kronor för budgetåret 1994/95. I motion Fi32 (v partimotion) redovisas besparingar inom Försvarsmakten på 3,7 miljarder kronor för budgetåret 1994/95 utan att något särskilt yrkande framförs. Utskottet har prövat yrkanden om motsvarande besparingar tidigare under riksmötet. Härvid anfördes att en minskning av medelsbehovet i enlighet med förslagen inte är förenlig med den inriktning av det militära försvaret som lades fast i 1992 års försvarsbeslut. Utskottet ansåg att riksdagen borde avslå dessa motionsyrkanden. Riksdagen beslutade den 4 maj 1994 i enlighet med utskottets hemställan (1993/94:FöU9, rskr. 295). Utskottet utgår ifrån att riksdagen inte har någon annan uppfattning nu.

Beredskapslagring

Bakgrund

I samband med 1992 års försvarsbeslut fastställdes vissa riktlinjer för beredskapslagring av olja för krigssituationer. Mot bakgrund av ändrade antaganden om kriser och krigs karaktär kunde beredskapslagret minskas. I försvarsbeslutet ingick att regeringen bemyndigades att sälja olja från de statliga krigslagren så att dessa minskades till en lägre, säkerhetspolitiskt motiverad nivå. De medel som frigjordes genom utförsäljningen fick användas för eventuella investeringar inom området och även för att stärka andra funktioner inom den civila delen av totalförsvaret. I en första etapp bemyndigades regeringen att engångsvis disponera högst 79 miljoner kronor av inkomster från utförsäljningen för vissa åtgärder inom totalförsvarets civila del, som inte ingick i den gällande ekonomiska planeringsramen (prop. 1991/92:102 kap. 11, FöU12, rskr. 337).

Genom beslut av riksdagen år 1993 efter förslag från näringsutskottet bemyndigades regeringen att använda medel från utförsäljning av olja ur lagren för ändamål också inom den militära delen av totalförsvaret (prop. 1992/93:100 bil. 13, NU28, rskr. 362). I februari 1993 uppdrog regeringen åt NUTEK att t.o.m. år 1994 utförsälja vissa oljeprodukter till ett belopp av högst 550 miljoner kronor (inkl. försäljningsomkostnader).

Regeringen fattade därefter i december 1993 beslut om att en del av utvecklingskostnaderna för luftvärnsprojektet BAMSE samt viss verksamhet inom marinen skall finansieras genom särskilda beslut av regeringen om merutgift. Dessa kostnader, som sammantaget beräknas uppgå till 500 miljoner kronor för budgetåret 1993/94, ligger utanför den ekonomiska planeringsramen för det militära försvaret. Regeringen fattade vidare beslut om att Chefen för armén i sin materielplanering skall förutsätta att 100 miljoner kronor får disponeras under budgetåret 1994/95 för luftvärnsprojektet BAMSE.

Genom beslut av riksdagen i maj 1994 bemyndigas regeringen att sälja ut hela det statliga krigslagret. Med hänsyn främst till omfattningen av utförsäljningen av olja men även av budgettekniska skäl ansåg näringsutskottet — i linje med försvarsutskottets uppfattning — att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur medlen från den fortsatta utförsäljningen skall användas. I motsats till försvarsutskottet ansåg dock näringsutskottet att regeringen bör vara fri att föreslå till vilka ändamål som medlen skall användas. Riksdagen beslutade i enlighet härmed (prop. 1993/94:141, NU19, rskr. 311).

Försvarsutskottets bedömning

I proposition 1993/94:150 bilaga 1 föreslår regeringen att riksdagen skall godkänna det som regeringen har förordat om redovisning av nettoinkomsterna från utförsäljning av olja ur de statliga beredskapslagren.

Utskottet har tidigare under detta riksmöte prövat denna fråga. Härvid anförde utskottet (1993/94:FöU6y):

Inom totalförsvaret sker successiva omprioriteringar mellan olika funktioner i syfte att uppnå bästa möjliga samlade totalförsvareffekt. Utskottet anser det naturligt, i likhet med vad som tidigare gällt, att medel som frigörs genom sådana omprioriteringar får utnyttjas inom totalförsvaret. De medel som frigörs genom utförsäljning av olja skall därför enligt utskottets mening användas för ändamål inom totalförsvaret.

Utskottet har inhämtat att de bedömda inkomsterna till följd av utförsäljningen av beredskapslagrad olja beräknas uppgå till ca 1,1 miljard kronor. Härvid har hänsyn tagits till att 608 miljoner kronor redan avdelats för försvarsändamål.

Utskottet har mot bakgrund av det statsfinansiella läget och den beslutade totala utförsäljningen av beredskapslagrad olja viss förståelse för att inkomsterna från utförsäljningen får utnyttjas även för att förstärka statsbudgeten. Utskottet utgår emellertid ifrån att regeringens riktlinjer för utnyttjande av de merinkomster som följer av en total utförsäljning jämfört med tidigare planering innebär att de medel i storleksordningen 1 miljard kronor som i 1992 års försvarsbeslut beräknades disponeras genom utförsäljning av beredskapslagrad olja kommer att kunna disponeras för totalförsvarsändamål.

Stockholm den 19 maj 1994

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

I beslutet har deltagit: Arne Andersson (m), Sture Ericson (s), Wiggo Komstedt (m), Lars Sundin (fp), Iréne Vestlund (s), Ingvar Björk (s),

Avvikande mening

Sture Ericson, Iréne Vestlund, Ingvar Björk, Christer Skoog, Sven Lundberg, Karin Wegestål och Britt Bohlin (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som under rubriken Besparingar inom Försvarsmakten börjar med "I motion Fi30 (s partimotion)" och slutar med "annan uppfattning nu" bort ha följande lydelse:

Regeringen har föreslagit anslag till totalförsvaret budgetåret 1994/95 som sammanlagt uppgår till 41 220 miljoner kronor. Det innebär en ökning med 1 018 miljoner kronor jämfört med innevarande budgetår. Denna ökning består i huvudsak av två komponenter. Den ena är indexering för att kompensera försvaret för prishöjningar, den andra är en real uppräknings av materielanslagen med "teknikfaktorn" 1,5 %. Försvarsbeslutet 1992 innebär att de reala försvarsutgifterna ökades med drygt 7 miljarder kronor under femårsperioden. Krisuppgörelsen i september 1992 innebär att denna ökning minskades med närmare 3 miljarder kronor.

Den grunduppfattning som Socialdemokraterna redovisat bl.a. i tidigare partimotioner 1992, 1993 och 1994 är att försvarsutgifterna under perioden 1992–1997 bör ligga på oförändrad real nivå. Motiven har dels varit säkerhetspolitiska, dels statsfinansiella. För att under femårsperioden uppnå denna oförändrade reala anslagsnivå föreslår utskottet nu att anslagen till försvaret budgetåret 1994/95 reduceras med 1 000 miljoner kronor jämfört med vad riksdagen har beslutat. ÖB bör ges i uppdrag att lämna förslag om besparingsåtgärder som täcker här föreslagna anslagsminskningar.

dels att den del av utskottets yttrande som under rubriken Försvarsutskottets bedömning börjar med "Utskottet har inhämtat" och slutar med "för totalförsvarsändamål" bort ha följande lydelse:

Utskottet har från Försvarsdepartementet inhämtat att de bedömda inkomsterna till följd av utförsäljningen av beredskapslagrad olja beräknas uppgå till ca 1,1 miljard kronor. Härvid har hänsyn tagits till att 608 miljoner kronor redan avdelats för försvarsändamål. Utskottet har mot bakgrund av det statsfinansiella läget och den beslutade totala utförsäljningen av beredskapslagrad olja förståelse för att inkomsterna från utförsäljningen utnyttjas för att förstärka statsbudgeten.